

Ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης των Ευρωπαίων Δικηγόρων

Νικόλας Κανελλόπουλος,
Δικηγόρος, Σύμβουλος ΔΣΑ

Στα πλαίσια της εξωσυνοριακής άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανακύπτει το μείζον θέμα της ασφάλισης της επαγγελματικής ευθύνης των ευρωπαίων δικηγόρων. Το θέμα αυτό αποτέλεσε το αντικείμενο εργασιών του συνεδρίου της CCBE που διεξήχθη στις Βρυξέλλες στις 18.11.2002. Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται τα ζητήματα που απασχόλησαν τους συνέδρους, όπως η διπλή ασφάλιση, ο βαθμός τους ασφαλιζόμενου κινδύνου που ποικίλλει από χώρα σε χώρα, η παραγραφή, το ύψος της ελάχιστης ασφαλιστικής κάλυψης και πολλά άλλα που χρήζουν ενιαίων λύσεων.

Στις 18 Νοεμβρίου 2002 διεξήχθη στις Βρυξέλλες υπό την αιγίδα της CCBE, ημερήσιο συνέδριο με θέμα την ασφάλιση της επαγγελματικής ευθύνης των ευρωπαίων δικηγόρων. Στη συνδιάσκεψη αυτή έλαβαν μέρος εκπρόσωποι της διοργανώτριας επιτροπής, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των δικηγορικών συλλόγων των κρατών μελών της Ένωσης, καθώς και μεγάλες ασφαλιστικές εταιρίες, εξειδικευμένες στο θέμα. Τον Δ.Σ.Α. εκπροσώπησε ο γράφων, σύμβουλος του Δ.Σ.Α. και μέλος της Επιτροπής για την Ομαδική Ασφάλιση.

Τόσο ο Πρόεδρος της CCBE, John Fish, όσο και ο Γενικός διευθυντής της CCBE, αφού έκαναν λόγο για την αδήριτη πλέον ανάγκη βαθιάς γνώσης του ευρωπαϊκού δικαίου από κάθε δικηγόρο κράτους μέλους της Ένωσης, περιέγραψαν το νομικό πλαίσιο για την εξωσυνοριακή ενάσκηση των καθηκόντων των δικηγόρων στα πλαίσια της Ένωσης.

Αναφέρθηκαν χαρακτηριστικά στην Κοινοτική Οδηγία 77/249, η οποία ρυθμίζει την προσωρινή εξωσυνοριακή ενάσκηση του επαγγέλματος και ορίζει ότι εφαρμόζονται οι κανόνες δικαίου του κράτους μέλους προέλευσης του δικηγόρου (άρθρο 4 παρ. 2: «Κατά την άσκηση αυτών των δραστηριοτήτων, ο δικηγόρος τηρεί τους επαγγελματικούς κανόνες του κράτους μέλους υποδοχής, παράλληλα με τις υποχρεώσεις οι οποίες του επιβάλλονται στο κράτος μέλος προελεύσεως»).

Επίσης, έγινε μνεία της Οδηγίας 98/5, η οποία είναι η ιδρυτική Οδηγία για την επαγγελματική εγκατάσταση δικηγόρου σε άλλο κράτος μέλος της Ένωσης από όπου απέκτησε την ιδιότητα του δικηγόρου.

Στόχος της Οδηγίας αυτής είναι η διευκόλυνση της εξωσυνοριακής ενάσκησης του επαγγέλματος μέσα στους κόλπους της Ε.Ε., στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς του νομικού κόσμου. Καλύπτει την περίπτωση της παροχής σε σταθερή βάση νομικών υπηρεσιών σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς την υποχρέωση υποβολής σε τεστ ικανοτήτων, με μόνη προϋπόθεση την άσκηση του επαγγέλματος στο κράτος «καταγωγής» για τουλάχιστον τρία χρόνια. Με βάση την ανωτέρω Οδηγία, στην περίπτωση αυτή, ο δικηγόρος υπόκειται πλέον στους κανόνες δικαίου και στον κώδικα δεοντολογίας του κράτους υποδοχής, ακόμα και αν το τελευταίο επιβάλλει υποχρεώσεις που δεν υφίσταντο στο

κράτος προέλευσής του.

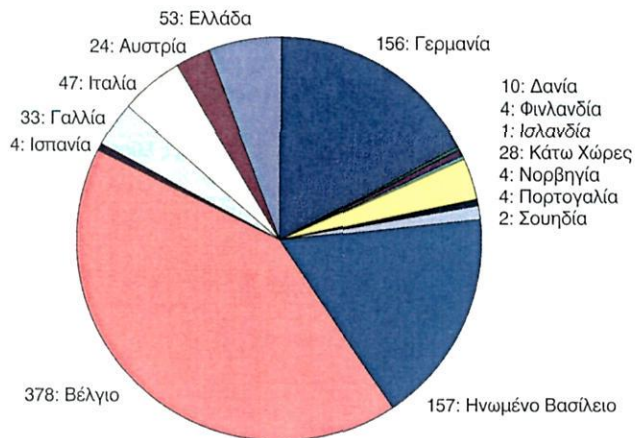
Ζήτημα λοιπόν σοβαρό υφίσταται σε ό,τι αφορά την υποχρεωτική επαγγελματική ασφάλιση που προβλέπεται από τη νομοθεσία των περισσότερων κρατών μελών, όχι όμως όλων. Συγκεκριμένα, το θέμα ρυθμίζει το άρθρο 6 παρ. 3 της κοινοτικής Οδηγίας, το οποίο χαρακτηριστικά ορίζει:

«Το κράτος μέλος υποδοχής δύναται να υποχρεώσει τον δικηγόρο που ασκεί επάγγελμα υπό τον επαγγελματικό του τίτλο καταγωγής είτε να συνάψει ασφάλεια επαγγελματικής ευθύνης είτε να εγγραφεί σε ταμείο επαγγελματικών εγγυήσεων, σύμφωνα με τους κανόνες τους οποίους το κράτος αυτό ορίζει για τις επαγγελματικές δραστηριότητες που ασκούνται στο έδαφός του. Εντούτοις, ο δικηγόρος που ασκεί επάγγελμα υπό τον επαγγελματικό του τίτλο καταγωγής απαλλάσσεται από την υποχρέωση αυτή σε περίπτωση που αποδείξει ότι καλύπτεται από ασφάλεια ή εγγύηση που έχει συσταθεί σύμφωνα με τους κανόνες του κράτους μέλους καταγωγής εφόσον η εν λόγω ασφάλεια ή εγγύηση είναι ισοδύναμη τόσο ως προς τους όρους όσο και ως προς την έκταση της κάλυψης. Όταν η ισοδυναμία είναι μόνο μερική, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής δύναται να απαιτήσει τη σύνταξη συμπληρωματικής ασφάλειας ή εγγύησης για να καλυφθούν όσα στοιχεία δεν καλύπτονται από την ασφάλεια ή την εγγύηση που έχει συναφθεί σύμφωνα με τους κανόνες του κράτους μέλους καταγωγής».

Όταν υφίσταται λοιπόν η υποχρέωση ασφάλισης του επαγγελματικού κινδύνου για τον δικηγόρο στο κράτος υποδοχής, αυτός μπορεί να αποσχεθεί από την εκ νέου ασφάλισή του, εφόσον είναι ήδη ασφαλισμένος στο κράτος προέλευσης και υπό την προϋπόθεση ότι το κράτος υποδοχής θα κρίνει το συμβολαίο του ικανοποιητικό και ότι καλύπτει επαρκούντως τους προβλεπόμενους ή υφισταμένους από το κράτος υποδοχής κινδύνους.

Το κενό και το πρόβλημα που ανακύπτει σε σχέση με την ανάγκη διπλής ασφάλισης στα δύο κράτη (προέλευσης και υποδοχής), προσπαθεί να λύσει ο κώδικας δεοντολογίας της CCBE και η σύσταση που εξέδωσε για το εν λόγω θέμα, που προτείνουν αποδοχή από το κράτος υποδοχής της ασφάλισης που έχει συντελεστεί στο κράτος προέλευσης, με τυχόν συμπλήρωσή της, εφόσον αυτό καθίσταται αναγκαίο και

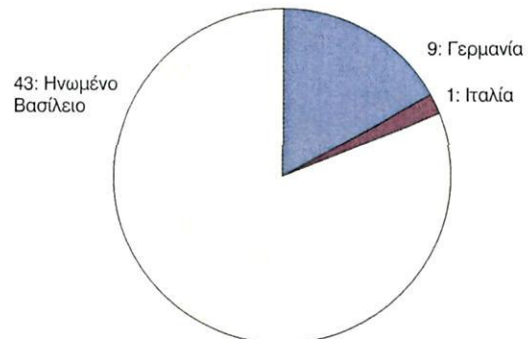
Συνολικός αριθμός δικηγόρων υπηκόων κρατών μελών της ΕΕ ανά κράτος υποδοχής

Οι ανωτέρω αριθμοί αντιστοιχούν στον αριθμό των δικηγόρων που είναι εγκατεστημένοι σε ένα κράτος υποδοχής. Λ.χ. υπάρχουν 157 δικηγόροι υπήκοοι κρατών μελών της ΕΕ εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Πηγή: CCBE, Αύγουστος 2002

Δικηγόροι υπήκοοι κρατών μελών της ΕΕ στην Ελλάδα

Οι ανωτέρω αριθμοί αντιστοιχούν στον συνολικό αριθμό δικηγόρων ανά χώρα που είναι εγγεγραμμένοι στην Ελλάδα. Π.χ., υπάρχει ένας Ιταλός δικηγόρος εγγεγραμμένος στην Ελλάδα.

Πηγή: CCBE, Σεπτέμβριος 2002

ρώντας τις υποχρεώσεις ασφάλισης που προκύπτουν στο κράτος προέλευσης. Σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να ενημερώσει τους πελάτες του ότι έχει ασφαλιστεί με βάση το δίκαιο του κράτους υποδοχής».

Αντίστοιχα, η σύσταση της CCBE για την ενσωμάτωση της κοινοτικής Οδηγίας 98/5 στο άρθρο 7 ορίζει:

«Τα αρμόδια όργανα σε κάθε κράτος μέλος για τη ρύθμιση του ζητήματος της ασφάλισης επαγγελματικής ευθύνης, όπως αναφέρονται στο άρθρο 6.3 της Οδηγίας, θα πρέπει να συνεργαστούν με τα αντίστοιχα όργανα σε άλλα κράτη μέλη για να διασφαλίσουν όσο είναι δυνατόν, ότι οι ασφαλιστικές καλύψεις που έχει κάνει ένας δικηγόρος σε ένα κράτος μέλος, γίνονται σεβαστές και αναγνωρίζονται σε άλλο κράτος μέλος, τόσο πριν όσο και μετά την ενσωμάτωση του άρθρου 10 της Οδηγίας, έτσι ώστε να αποφευχθούν προβλήματα σε σχέση με το διπλό ασφάλιστρο και τη διπλή ασφάλιση».

Στο σημείο αυτό ενδιαφέρον παρουσιάζει μια συνοπτική παρουσίαση του νομικού πλαισίου που υφίσταται επί του εν λόγω ζητήματος της επαγγελματικής ασφάλισης στα διάφορα κράτη μέλη. Εν γένει, υπάρχουν τρεις διαφορετικοί άξονες απ' όπου πηγάζει η υποχρέωση επαγγελματικής ασφάλισης των δικηγόρων, οι οποίοι όμως έχουν την ίδια δικαιολογητική αιτία που δεν είναι άλλη από την προστασία του καταναλωτή. Η εν λόγω υποχρέωση σε κάποια κράτη μέλη προκύπτει απευθείας από το νόμο, σε άλλα από τον κώδικα δεοντολογίας και ηθικής του επαγγέλματος, ενώ αλλού από ρυθμιστικές αποφάσεις διοικητικών οργάνων, όπως οι αρμόδιοι δικηγορικοί σύλλογοι.

Συγκεκριμένα, η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισλανδία, η Ιρλανδία, η Αγγλία, η Ολλανδία και η Νορβηγία, έχουν θεσμοθετημένο νομικό πλαίσιο που επιβάλλει την εν λόγω υποχρέωση. Αντίθετα, το Βέλγιο, η Δανία, το Λουξεμβούργο, η Σουηδία, επιβάλλουν στους δικηγόρους την επαγγελματική τους ασφάλιση, μέσω των υποχρεώσεων που θεσπίζουν οι οικείοι δικηγορικοί σύλλογοι, ενώ στη Φινλανδία λ.χ. η υποχρέωση αυτή πηγάζει από τον κώδικα περί δικηγόρων. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε ότι η ανωτέρω υποχρέωση δεν υφίσταται καθόλου στη χώρα μας, στην Ιταλία και στην Πορτογαλία. Στην Ισπανία δε, η υποχρέωση αυτή πηγάζει απευθείας από τον κώδικα της CCBE, που κάνει μνεία για την εν λόγω υποχρέωση. Εντούτοις, στην Ιταλία, σε αντίθεση με την Ελλάδα, ο κώδικας της CCBE που ρυθμίζει την εξωσυνοριακή άσκηση του επαγγέλματος, έχει υποχρεωτική εφαρμογή, όπου έχει ήδη, από τον Απρίλιο του 2002, εγκριθεί καταρχήν ένα σχέδιο νόμου που αναφέρεται στο ζήτημα της υποχρεωτικής επαγγελματικής ασφάλισης των δικηγόρων.

επιβεβλημένο από το εσωτερικό δίκαιο της χώρας.

Ο ανωτέρω κώδικας δεοντολογίας ορίζει:

«3.9. Ασφάλιση Επαγγελματικού Κινδύνου

3.9.1. Οι δικηγόροι θα πρέπει να ασφαλιζονται σε κάθε περίπτωση, σε εύλογο μέτρο, εναντίον απαιτήσεων σε βάρος τους για ζητήματα επαγγελματικής αμέλειας, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και το εύρος των κινδύνων που μπορούν να ανακύψουν κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

3.9.2. Όταν ο δικηγόρος παρέχει τις υπηρεσίες του σε κράτος μέλος υποδοχής, θα πρέπει να ισχύσουν τα ακόλουθα:

3.9.2.1. Ο δικηγόρος θα πρέπει να εναρμονιστεί με τους Κανόνες που ισχύουν στο κράτος μέλος υποδοχής και αφορούν την υποχρέωσή του να εξασφαλιστεί για την περίπτωση επαγγελματικής αποζημίωσης για τις ενέργειές του ως δικηγόρος.

3.9.2.2. Ο δικηγόρος που υποχρεούται να ασφαλιστεί στο κράτος προέλευσης και ο οποίος παρέχει τις υπηρεσίες του σε κράτος υποδοχής θα πρέπει να καταβάλλει τις μεγαλύτερες δυνατές προσπάθειες έτσι ώστε να αποκτήσει ασφαλιστική κάλυψη στη βάση που απαιτεί το κράτος προέλευσης, η οποία όμως να επεκτείνεται όμως και στις υπηρεσίες που παρέχει στο κράτος υποδοχής.

3.9.2.3. Ο δικηγόρος που δεν πέτυχε την περαιτέρω κάλυψη που προβλέπεται στην παράγραφο 3.9.2.2. ή αυτός ο οποίος δεν υποχρεούται να ασφαλιστεί στο κράτος προέλευσής του, και ο οποίος παρέχει τις υπηρεσίες του ή ασκεί τα καθήκοντά του σε κράτος υποδοχής θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να αποκτήσει ασφάλιση αποζημίωσης για την επαγγελματική του ευθύνη ως δικηγόρος, όταν ενεργεί για πελάτες στο κράτος υποδοχής, τουλάχιστον αντίστοιχη με αυτή που απαιτείται για τους δικηγόρους του κράτους υποδοχής.

3.9.2.4. Στο μέτρο που ο δικηγόρος αδυνατεί να αποκτήσει την κάλυψη που απαιτείται από τους παρόντες κανόνες, θα πρέπει να ενημερώσει αντίστοιχα τους πελάτες για ό,τι μπορεί να προκύψει.

3.9.2.5. Ο δικηγόρος που δικηγορεί ή παρέχει τις υπηρεσίες του σε κράτος μέλος υποδοχής μπορεί με τη σύμφωνη γνώμη των αρμοδίων αρχών του αντιστοίχου κράτους προέλευσης και κράτους υποδοχής, να εναρμονιστεί με τις απαιτήσεις ασφάλισης του κράτους υποδοχής εξα-